

EXACTITATEA FAȚĂ CU PERSONALITATEA

CRITICUL: Ți-am văzut spectacolul de aseară. Mi-a plăcut, dar îți atrag atenția că, fiind vorba de o piesă clasică, sunt intolerabile devierile de la textul dramatic.

REGIZORUL: Sunt de acord, dar îți atrag atenția că spectacolul nu s-a abătut nici măcar cu un cuvânt de la textul piesei. Probabil că ai citit-o mai demult.

CRITICUL: E adevărat că am citit-o mai demult, dar am văzut trei spectacole cu această piesă și știu exact cum arată o reprezentare fidelă textului.

REGIZORUL: Ai spus **exact**? Noțiunea de exactitate aparține esteticului?

CRITICUL: Dar nici **arbitrarul** nu aparține esteticului.

REGIZORUL: Ce înțelegi prin **arbitrar**?

CRITICUL: O acțiune subiectivă, care nu ține seama de alte păreri, de adevăr.

REGIZORUL: Prin urmare, ca să nu fac un spectacol arbitrar, ar fi trebuit să țin seama de alte păreri. Ale cui?

CRITICUL: Ale acelor care cunosc piesa.

REGIZORUL: Înțeleg că eu sunt singurul care nu cunoaște piesa. Spuneai de adevăr. Care adevăr?

CRITICUL: Adevărul operei dramatice.

REGIZORUL: Și cine este deținătorul acestui adevăr?

CRITICUL: Cine altcineva decât opera dramatică însăși?

REGIZORUL: Este un adevăr **unic**?

CRITICUL: Unic, din moment ce a fost confirmat de spectacole, de cronici, de exegeze.

REGIZORUL: Cele trei spectacole pe care le-ai văzut au fost semnate de același regizor?

CRITICUL: Bineînțeles că nu.

REGIZORUL: Dar erau identice între ele?

CRITICUL: Cum o să fie identice, dacă erau făcute de regizori diferiți? Fiecare regizor are personalitatea lui. Nici nu seamănau.

REGIZORUL: Și cu care dintre cele trei spectacole ar fi trebuit să semene spectacolul meu, ca să nu fie arbitrar?

CRITICUL: Cu toate trei.

REGIZORUL: Este posibil acest lucru?

CRITICUL: Da, în măsura în care toate au respectat textul clasic.

REGIZORUL: Dar l-au respectat în mod **diferit**, de vreme ce nu seamănau unul cu altul.

CRITICUL: Desigur.

REGIZORUL: Dacă spectacolul meu seamăna cu cele trei spectacole, sau numai cu unul din ele, n-aș fi putut fi acuzat de pastişă, de lipsă de originalitate?

CRITICUL: Ba bine că nu.

REGIZORUL: Dar o lucrare de valoare poate fi interpretată într-un singur fel?

CRITICUL: O lucrare de valoare degajă o multitudine de sensuri, exclude univocul.

REGIZORUL: Vreau să cred că fiecare din cei trei regizori a căutat să scoată la lumină noi sensuri ale piesei.

CRITICUL: Altfel nu ți i-aș da ca exemplu.

REGIZORUL: Cu alte cuvinte, fiecare din ei a avut de spus ceva al lui cu privire la anumite sensuri ale operei dramatice.

CRITICUL: În mod cert.

REGIZORUL: Nosemănând unul cu celălalt, presupun că au fost suspecți pe rând de a se fi abătut de la textul clasic.

CRITICUL: E adevărat. Dar, până la urmă, spectacolele au fost validate.

REGIZORUL: Și zici că spectacolul meu ți-a plăcut, deși nu seamănă cu spectacolele-model pe care le-ai văzut?

CRITICUL: Da. Dar de ce-mi tot pui întrebări? ■

GENERAL, PARTICULAR ȘI INVERS

REGIZORUL: Am citit ultima ta piesă. Ca să fiu sincer, mi-a plăcut.

DRAMATURGUL: Ca să fii sincer cu mine, sau așa, în general?

REGIZORUL: Cu tine, în particular. În general, am obiecții serioase.

DRAMATURGUL: Deci în particular ești sincer, îți place, dar în general nu ești sincer, adică ai obiecții serioase.

REGIZORUL: Sunt sincer și într-un caz, și în celălalt.

DRAMATURGUL: Obiecțiile se referă la întreaga piesă?

REGIZORUL: Nu, la unele aspecte particulare ale ei.

DRAMATURGUL: Prin urmare, obiecțiile ar fi în particular. Dar de plăcut ți-a plăcut numai un aspect?

REGIZORUL: Nu, mi-a plăcut în general.

DRAMATURGUL: Așadar, îți place în general și ai obiecții în particular.

REGIZORUL: Da.

DRAMATURGUL: Spuneai exact invers: că îți place în particular, dar ai obiecții în general.

REGIZORUL: M-ai amețit, domnule De ce mă tot chestionezi?

DRAMATURGUL: Ca să-mi clarific raportul dintre general și particular.

REGIZORUL: Mă rog. Dar să trecem la amănunte.

Piesa comunică ideea că oamenii sunt, în general, răi și că trebuie să-i facem mai buni.

DRAMATURGUL: Deși nu-i chiar un amănunt, piesa comunică, dimpotrivă, ideea că oamenii sunt, în general, buni, dar unele împrejurări îi înrăiesc.

REGIZORUL: Exact asta nu-mi place. Mi-ar conveni ca textul să susțină ideea că oamenii sunt, în general, răi.

DRAMATURGUL: Regret, textul susține invers.

REGIZORUL: Dacă ar susține invers decât susține, s-ar potrivi mai bine spectacolului pe care vreau să-l fac.

DRAMATURGUL: Dar nu spectacolul ar trebui să se potrivească piesei?

REGIZORUL: Eu mi-am propus un spectacol pe ideea că oamenii sunt, în general, răi.

DRAMATURGUL: Atunci de ce nu cauți o piesă care să se potrivească acestei idei?

REGIZORUL: Nu găsesc. Dacă faci niște mici modificări, piesa ta se va potrivi cu spectacolul meu.

DRAMATURGUL: Dacă fac aceste modificări, care nu sunt deloc mici, piesa mea nu se va mai potrivi cu piesa mea.

REGIZORUL: Atunci fac eu modificările în spectacol.

DRAMATURGUL: Tot nu e bine. N-o să se mai potrivească spectacolul tău cu piesa mea.

REGIZORUL: În cazul ăsta, că-i de făcut?

DRAMATURGUL: E de făcut ori altă piesă, ori alt spectacol.

REGIZORUL: Faci tu altă piesă?

DRAMATURGUL: Nu. Faci tu alt spectacol. ■